

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/25/2021
Identifikačné číslo spisu: 3117010945
Dátum vydania rozhodnutia: 09.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3117010945.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom dňa 9. februára 2022 v Bratislave v trestnej veci obvineného J. Z. pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23To/135/2017, z 30. januára 2018 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného J. Z. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 3Tk/1/2017, z 26. októbra 2017 bol obvinený J. Z. uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

v presne nezistenom čase od 22.00 hod. do asi 23.30 hod. dňa 22. októbra 2016 v X., za Obchodným domom L. pri ul. H., na ploche pred nepoužívanými garážami, ktoré patria ku zdravotníckemu stredisku X., na ul. F., pod vplyvom alkoholu najskôr bezdôvodne verbálne vulgárnym spôsobom zaútočil na poškodeného E. R., naposledy bytom X. H. nad Y., ktorého následne napadol aj fyzicky, a to takým spôsobom, že ho udrel päťou do tváre, v dôsledku čoho poškodený spadol horeznačky na zem, kde ho obvinený kľáčiac na poškodenom po dobu asi piatich minút opakovane udieral rukami zovretými v päť do hlavy a minimálne po dobu asi piatich minút opakovane udieral rukami zovretými v päť do hlavy a minimálne päťkrát údermi veľmi silnej intenzity nestotožneným tupým pevným predmetom do oblasti hlavy a krku, pričom opakovane, minimálne dvakrát mu silno dupol obutou nohou na oblasť brady a prednú hornú oblasť brady a prednú hornú oblasť krku, v dôsledku čoho poškodenému E. R. spôsobil okrem mnohopočetných povrchových a tržnozmliaždených poranení predovšetkým v oblasti hlavy a krku zakrvácanie mäkkých pokrývok lebečných masívne v ľavej T-F-P oblasti a vzadu stredovo na temene, trieštivú zlomeninu klenby lebečnej v ľavej a prístrednej pravej T-F-P oblasti s impresiou

fragmentov vľavo F-P, porušenie celistvosti podlebnice v ľavej čelovej oblasti v mieste tržnozmliaždenej rany ako aj v miestach trieštivej zlomeniny klenby a spodiny lebečnej, difúzne krvácanie medzi listy mäkkej pleny mozgu a mozočka s maximom vyznačenia vpravo v temenno - spánkovej a v ľavej čelovo - spánkovo - záhlavovej oblasti, devastačné pomliaždenie vpravo na póle a konvexite čelového laloka a vľavo na póle, konvexite a báze čelového laloka, báze temenného laloka a póle a báze spánkového laloka mozgu, krvácanie do komorového systému mozgu, trieštivú zlomeninu spodiny lebečnej v mieste ľavej i pravej prednej jamy, čuchovej kosti, malých krídel a tela klinovej kosti ako aj dehiscenčne lineárne v ľavej stredne jame, ktorý lom tiahnuci sa z periférie končil v lomných líniách trieštivej zlomeniny tela klinovej kosti, zlomeniny nosa a hornej čeľuste a zlomeniny dolnej čeľuste vľavo v retromolárnej oblasti ramena sánky s dislokáciami úlomkov, ktoré zranenia spôsobili opuch mozgu a nárast vnútrolebečného tlaku v dôsledku čoho došlo k zlyhaniu životne dôležitých funkcií centrálnej nervovej sústavy a celkovému zlyhaniu obehu a dýchania, čo viedlo k smrti poškodeného E. R..

Za to bol menovanému uložený podľa § 145 ods. 2, § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov; pričom na výkon trestu odňatia slobody bol podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Podľa § 73 ods. 2 písm. a) Trestného zákona súd obvinenému uložil ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona mu bol tiež uložený ochranný dohľad vo výmere 2 (dvoch) rokov. Podľa § 287 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku je obvinený povinný nahradiť škodu poškodenej H. R., nar. X. X. XXXX, trvale pobytom ulica S. XXXX/X, XXX XX X. H. X. Y., vo výške 509 eur.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvineným rozhodol uznesením, sp. zn. 23To/135/2017, z 30. januára 2018 tak, že toto podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený J. Z. podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia].

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom obvinený namietal:

„Poškodeného nechcel obvinený svojim konaním usmrtiť, čím namieta nedostatok zavinenia k následku smrti poškodeného, a teda právnu kvalifikáciu skutku ako obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 Trestného zákona.

Vo výroku skutkovej vety prvostupňového súdu nie je úmysel obvineného usmrtiť poškodeného vyjadrený žiadnymi skutkovými okolnosťami.

Popis skutku uvedený v skutkovej vete výroku o vine musí byť uvedený tak, aby jednotlivé jeho časti zodpovedali znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol obvinený uznaný vinným.

O takýto prípad však nejde, pokiaľ vo výroku o vine uvedená skutková veta neobsahuje úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu v zmysle § 163 ods. 3 Trestného poriadku.

Popis skutku tak, ako je uvedený v prvostupňovom rozhodnutí, nie je popisom skutku vyjadreného v právnej vete, chýba v ňom vyjadrenie úmyselného zavinenia smerujúceho k úmyselnému usmrteniu iného.

Skutok uvedený v prvostupňovom rozsudku je možné z uvedeného dôvodu nedostatkov v jeho popise posúdiť ako dokonaný trestný čin zabitia podľa § 147 ods. 1 Trestného zákona, nie ako trestný čin vraždy podľa § 145 Trestného zákona.

Trestný čin vraždy podľa § 145 Trestného zákona a trestný čin zabitia podľa § 147 Trestného zákona sa líšia iba formou zavinenia.

Preukazovanie zavinenia ako subjektívnej stránky trestného činu je veľmi zložitú.

Zavinenie je psychický vzťah páchatel'a k určitým skutočnostiam, ktoré zakladajú trestný čin.

Tento vnútorný vzťah páchatel'a je navonok poznateľný zo slovnej informácie, ktorú o ňom poskytne sám páchatel', najčastejšie vo svojej výpovedi, alebo sa prejaví v správaní sa páchatel'a.

Ku skutku došlo po vzájomnom konflikte, za situácie, keď obvinený aj poškodený boli pod silným

vplyvom alkoholu.

Z takéhoto dôkazného stavu potom nemožno vyvodiť spoľahlivý záver o tom, že útok bol cielene zameraný na životne dôležité orgány a z toho vyvodzovať záver o tom, že si v danom stave uvedomoval, aký následok svojím konaním spôsobí.

Nie je možné vylúčiť záver, že útok bol vedený náhodným smerom, vyplývajúcim z náhodných situačných okolností, daných správaním sa oboch účastníkov konfliktu a podmienkami miesta činu.

Skutok je tak nesprávne právne posúdený.

Obvinený navrhuje, aby dovolací súd vyslovil podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa dôvod dovolania opiera a aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23To/135/2017, z 30. januára 2018.

Tiež navrhuje, aby dovolací súd podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Trenčíne, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol".

K dovolaniu využijúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku sa vyjadril prokurátor, a síce v podstate nasledovne:

„S dovolacím dôvodom uvádzaným dovolateľom sa nestotožňujem, a to z nasledovných dôvodov".

„K odsúdeniu obžalovaného J. Z. došlo po tom, ako prvostupňový súd na hlavom pojednávaní kontradiktórnym spôsobom vykonal všetky potrebné dôkazy v rozsahu nevyhnutnom na objasnenie skutkového stavu v súlade s ustanovením § 2 ods. 1 Trestného poriadku. Mám za to, že prvostupňový súd pri hodnotení vykonaných dôkazov postupoval v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Trestného poriadku a vysporiadal sa so všetkými skutkovými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Vychádzajúc zo správne zisteného skutkového stavu Okresný súd Trenčín nepochybil ani pri právnom posúdení konania odsúdeného J. Z. a rovnako tak pri ukladaní trestu odsúdenému, ktorý bol uložený v súlade s ustanovením § 34 Trestného zákona.

Pokiaľ ide o dovolateľom namietanú v skutkovej vete absenciu skutkových okolností preukazujúcich úmysel odsúdeného spôsobiť smrť poškodenému E. R. uvádzam nasledovné. Zo samotnej skutkovej vety obžaloby a najmä rozsudku Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 3Tk/1/2017, z 26. októbra 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23To/135/2017, z 30. januára 2018 je jednoznačne zrejмый detailný spôsob napadnutia poškodeného osobou odsúdeného J. Z. (citácia zo skutkovej vety rozsudku: „...takým spôsobom, že ho udral päťou do tváre, v dôsledku čoho poškodený spadol horeznačky na zem, kde ho obvinený kľáčiac na poškodenom po dobu asi piatich minút opakovane udieral rukami zovretými v päť do hlavy a minimálne päťkrát údermi veľmi silnej intenzity nestotožneným tupým pevným predmetom do oblasti hlavy a krku, pričom opakovane minimálne dvakrát mu silno dupol obutou nohou na oblasť brady a prednú hornú oblasť krku, v dôsledku čoho poškodenému E. R...'), z ktorého intenzity a spôsobu vedenia útoku s poukazom na závery znaleckého posudku č. 109/2016 znalcov Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz v Martine zo súdnej pitvy E. R. vyplýva jasný úmysel odsúdeného J. Z. spôsobiť smrť poškodenému. Uvedené konanie odsúdeného J. Z. oba vo veci konajúce súdy správne vyhodnotili ako konanie surové, v intenciách § 138 písm. c) Trestného zákona, z čoho znovu vyplýva jasný úmysel odsúdeného usmrtiť poškodeného E. R..

Zo záverov citovaného znaleckého posudku je zrejmé, že zranenia spôsobené poškodenému vznikli rôznymi zraňujúcimi mechanizmami, a to opakovanými údermi päťou pôsobiacimi na oblasť hlavy a krku stredne veľkej intenzity, ktoré obvinený uštedril poškodenému ležiacemu na zemi tak, že na ňom sedel, prípadne sa nad ním skláňal. Ďalším zraňujúcim predmetom bol predmet s pevnou kontaktnou plochou pôsobiacim na oblasť brady a krku ako aj stehien dolných končatín a vonkajších genitálií (miešok), kedy útočník razantne, silným spôsobom dupol topánkou na oblasť hlavy poškodeného, bolo tupé násilie veľmi veľkej intenzity účinkujúce na oblasť hlavy E. R. tupým pevným predmetom, ktorým mohla byť drevená tyč, hrubý konár stromu, baseballová palica, kameň bez ostrejších výstupkov a podobne. Opakované údery tupým pevným predmetom veľmi silnej intenzity boli vedené inou osobou na oblasť hlavy E. R. minimálne päťkrát. Tieto údery boli vedené v krátkom časovom slede za sebou. Útok inej osoby tupým predmetom na hlavu poškodeného bol takej veľkej intenzity, že bezprostredne počas neho vznikli rozsiahle poranenia lebkového skeletu a vnútrolebečných štruktúr so smrteľným následkom. Je potrebné súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, ktorý konštatuje v odôvodnení napadnutého

uznesenia, že súd prvého stupňa po vykonaní dokazovania správne rozhodol o vine obžalovaného pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona, pretože obžalovaný úmyselne a bez zjavného relevantného dôvodu fyzickými útrapami podstatne prekračujúcimi bežné útrapy obete pri danom trestnom čine, zbavil života človeka - poškodeného E. R.. Smrť poškodeného pritom bola v priamej príčinnej a časovej súvislosti skonáním páchatel'a a záchrane poškodeného sa nedalo podľa znaleckého posudku zabrániť ani okamžitou či už laickou alebo odbornou rýchlou lekárskou pomocou.

Rovnako by som chcel poukázať na závery znaleckého posudku z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvie psychiatrie č. 81/2017, kde znalec MUDr. Z. sa aj na základe záverov znaleckého posudku MUDr. P., PhD. č. 80/2017 ohľadne zistenia alkoholu v krvi obžalovaného, kedy zistil u neho prítomnosť simplexnej opitosti, v žiadnom prípade nešlo o opitosť patickú, kedy rozpoznávacie a ovládacie schopnosti obžalovaného boli len forenzne nevýznamne znížené. Obžalovaný v čase spáchania skutku konal v intenzívnejšom afekte, nie však v afekte patickom. Agresívne konanie v opitosti je odsúdenému vlastné. Zo záverov posudku vyplýva, že odsúdený sa v danej situácii správal orientovane, čo teda jasne vyvracia námietku dovolateľa v tom smere, že odsúdený si vzhľadom k opitosti ani neuvedomoval, aký následok svojim konaním môže spôsobiť.

Vzhľadom k uvedenému tak prvostupňový ako aj druhostupňový súd všetky hore uvedené okolnosti a dôkazy vzal do úvahy a vyhodnotil, na základe čoho potom jednoznačne správne právne posúdil protiprávne konanie odsúdeného, kladené mu za vinu v skutkovej vete obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry v Trenčíne, sp. zn. 1 Kv 66/16/3300, ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. c) Trestného zákona.

Z vyššieho uvedených dôvodov nie sú v danej veci naplnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v prospech odsúdeného J. Z., a preto navrhujem, aby dovolací súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol dovolanie odsúdeného J. Z., podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Juraja Gavalca, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku".

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila poškodená H. R. tak, že:

„Pridržiavam sa rozsudku v mene Slovenskej republiky vydaného Okresným súdom Trenčín na hlavnom pojednávaní z 26. októbra 2017, v ktorom bol J. Z., nar. XX. H. XXXX, uznaný vinným. Ďalej uvádzam, že ako poškodená som si uplatnila voči obžalovanému nárok na náhradu škody vo výške 509 eur, ktoré vznikli v súvislosti s pohrebom otca a neboli do dnešného dňa vyplatené i napriek tomu, že súd obvineného zaviazal v zmysle § 287 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku".

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Dovolací súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody

taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštanca. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba dovolací súd v rámci odvolacieho konania. Ako už bolo uvedené, dovolací súd nie je odvolacou inštancom zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Tak z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ako i z inštitútu dovolania ako takého je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštancné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci v tom rozsahu, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne).

Právomoc dovolacieho súdu je preto v prípade dovolania podaného oprávnenou osobou uvedenom v § 369 ods. 2 Trestného poriadku striktno ohraničená dôvodmi dovolania len podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (prvá veta v odseku 2 § 369 Trestného poriadku). Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (ako je tomu v kontexte trestnej veci obvineného), navyiac vetou za bodkočiarkou - „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy a tak (ako sa to domáha dovolateľ) dokonca dospieť k iným, nepochybne skutkovým záverom, spočívajúcim v tom, či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete obžaloby naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Podstatou dovolacích námietok obvineného je tvrdenie, že z jeho strany absentoval úmysel usmrtiť poškodeného, tento nebol v konaní preukázaný a zároveň ani dostatočne nevyplýva zo skutkovej vety, pričom v dôsledku absencie tohto špecifického úmyslu nedošlo k naplneniu obligatórných znakov skutkovej podstaty trestného činu vraždy a spáchaný (a v rozsudku súdu prvého stupňa opísaný) skutok nie je preto správne subsumovaný pod príslušnú skutkovú podstatu.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený J. Z. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného rozhodnutím odvolacieho súdu. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. c) Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaného ustanovenia odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Skutková podstata trestného činu, kladeného obvinenému za vinu znie nasledovne:

§ 145

- (1) Kto iného úmyselne usmrtí, potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov.
- (2) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
 - a) na dvoch osobách,
 - b) závažnejším spôsobom konania,
 - c) na chránenej osobe,
 - d) z osobitného motívu, alebo
 - e) v úmysle získať majetkový prospech.

§ 138

Závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu

- a) so zbraňou okrem trestných činov úkladnej vraždy podľa § 144 <., vraždy podľa § 145 <., zabitia podľa § 147 a § 148 <., usmrtienia podľa § 149 <., ublíženia na zdraví podľa § 155, § 156 a § 157 <.,
- b) po dlhší čas,
- c) surovým alebo trýznivým spôsobom,
- d) násilím, hrozbou bezprostredného násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy,
- e) vlámaním,
- f) lšťou,
- g) využitím tiesne, neskúsenosti, odkázanosti alebo podriadenosti,
- h) porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona,
- i) organizovanou skupinou, alebo
- j) na viacerých osobách.

Z hľadiska subjektívnej stránky zákon vyžaduje úmyselné zavinenie. Úmysel páchatel'a (priamy, nepriamy) sa vzťahuje nielen na konanie, ale aj následok.

Tak súd prvého ako aj druhého stupňa kvalifikoval konanie obvineného správne, pretože boli naplnené všetky obligatórne znaky danej skutkovej podstaty vyžadované Trestným zákonom, a to tak objektívna stránka ako aj subjektívna stránka.

Obvinený J. Z. ako trestne zodpovedný v súlade s ustanoveniami § 22, § 23 Trestného zákona konal vo forme priameho úmyslu podľa § 15 písm. a) Trestného zákona, nakoľko si bol vedomý protiprávnosti svojho konania a chcel porušiť zákonom chránený úmysel. Konal v priamom úmysle usmrtiť E. R., pričom trestný čin kladený mu za vinu spáchal surovým spôsobom.

Čo sa ďalej týka námietok obvineného spočívajúcich v polemike so závermi súdov o naplnení subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, ktorý bol predmetom trestného stíhania, najvyšší súd poukazuje na závery plynúce zo stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 3/2011, podľa ktorého dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže naplňať poukaz na to, že vykonaným dokazovaním nebola v konaní preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž

predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, na základe konkrétnych skutkových okolností, ktorých správnosť a úplnosť v rámci dovolacieho konania nie je možné skúmať a meniť. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť, k čomu je možné opätovne poukázať na skôr prezentované právne úvahy najvyššieho súdu vo vzťahu k § 119 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku ako všeobecného ustanovenia upravujúceho predmet dokazovania.

Inými slovami, subjektívna stránka trestného činu nebýva v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku uvedená explicitne použitím formulácie „úmyselne“ či „z neobanlivosti“, ale musí byť vyvoditeľná z popisu skutku, teda zo samotného spôsobu, akým páchatel' skutok vykonal.

K uvedenej problematike i ústavný súd uviedol, že skutková veta má stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Súd v nej uvedie konkrétne údaje týkajúce sa miesta, času a spôsobu spáchaného skutku a údaje relevantné z hľadiska zákonných znakov stíhaného trestného činu ako aj z hľadiska individualizácie skutku tak, aby tento nemohol byť zamenený s iným (pozri § 163 ods. 3 Trestného poriadku). Popis skutku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) musí byť uvedený tak, aby jednotlivé časti zodpovedali príslušným znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný vinným. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces (III. ÚS 509/2015). Ďalej pokračoval, že nedostatok jedného znaku vedie k nedostatku skutkovej podstaty ako takej. Správne ustálenie zavinenia je podmienkou správnej právnej kvalifikácie skutku a záver o existencii, resp. neexistencii zavinenia bude vytvárať záver o trestnej zodpovednosti. Pre dovolací súd je preto podstatné zistiť, či z vymedzeného skutkového deja uvedeného v skutkovej vete dostatočne vyplýva zavinenie sťažovateľa vo forme vedomej neobanlivosti, resp. či skutkový dej takú formu zavinenia vylučuje, alebo relevantne spochybňuje. Avšak skutkovú vetu, z ktorej jedine môže dovolací súd pri prieskume podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vychádzať, nemožno zamieňať a nemala by sa formulačne prekrývať s právnou vetou, ktorá odráža znenie kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Práve toto ustanovenie je kritériom kvalifikačného prieskumu, ku ktorému dochádza bez posudzovania hodnotenia vykonaných dôkazov a skutkových úvah v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia ako aj bez vlastného hodnotenia dôkazov dovolacím súdom.

Pokiaľ teda ide o subjektívnu stránku vo forme zavinenia, tá je daná psychickým vzťahom páchatel'a k ním spôsobenému následku (kvalifikovaným podľa kritérií § 15 a § 16 Trestného zákona) a na jej bližšiu špecifikáciu sa usudzuje podľa vonkajších prejavov páchatel'a (zodpovedajúcich znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu) popísaných v skutkovej vete. Skutková veta preto nie je priamym popisom subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu, ale nesmie zavinenie páchatel'a zodpovedajúce použitej právnej kvalifikácii vylučovať, alebo relevantne spochybňovať z toho hľadiska, že v dôsledku inej formy zavinenia bolo potrebné použiť odlišnú právnu kvalifikáciu, alebo že vôbec nejde o trestný čin pre nedostatok zavinenia, resp. úmyselného zavinenia pri úmyselnom trestnom čine (napr. IV. ÚS 336/2020).

Pokiaľ obvinený namietal v skutkovej vete absenciu skutkových okolností preukazujúcich jeho úmysel spôsobiť smrť poškodenému, má dovolací súd na rozdiel od názoru obhajoby za to, že spôsob, ako mal napadnúť poškodeného, a teda i forma zavinenia vyplýva zo skutkovej vety jednoznačne: „...takým spôsobom, že ho udrel päsťou do tváre, v dôsledku čoho poškodený spadol horeznačky na zem, kde ho obvinený kľáčiac na poškodenom po dobu asi piatich minút opakovane udieral rukami zovretými v päsť do hlavy a minimálne po dobu asi piatich minút opakovane udieral rukami zovretými v päsť do hlavy a minimálne päťkrát údermi veľmi silnej intenzity nestotožneným tupým pevným predmetom do oblasti hlavy a krku, pričom opakovane, minimálne dvakrát mu silno dupol obutou nohou na oblasť brady a prednú hornú oblasť brady a prednú hornú oblasť krku...“. Zo skutkovej vety teda jednoznačne vyplýva, že obvinený opakovane fyzicky útočil na telo poškodeného jednak päsťou, jednak neznámym

predmetom a jednak obutou nohou. Útočil na tú časť tela, v ktorej sa nachádzajú životne dôležité orgány (hlava, dýchacia sústava), pričom tak robil veľkou intenzitou úderov a kopov. Vzhľadom na použitý modus operandi muselo byť obvinenému zrejmé, aký následok môže poškodenému spôsobiť.

Z uvedeného je úmysel obvineného usmrtiť poškodeného dostatočne zrejmý. To isté platí o reflektovaní skutku kladeného za vinu obvinenému do právnej vety, ktorá obsahuje vyjadrenie úmyselného zavinenia smerujúceho k usmrteniu iného, navyše spáchanie takého činu závažnejším spôsobom konania - surovým spôsobom.

Nad rámec potrebného pre rozhodnutie poukazuje najvyšší súd v tejto súvislosti na závery znaleckého dokazovania, konkrétne znaleckého posudku č. 109/2016 vo veci súdnej pitvy poškodeného E. R..

Zároveň najvyšší súd upriamuje pozornosť obvineného na znalecký posudok č. 81/2017 z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie, zo záverov ktorého je okrem iného zrejmé, že odsúdený sa v danej situácii správal zorientovane: „Len v dôsledku ľahkej simplexnej opilsti obvinený vedel rozpoznať protiprávnosť svojho konania v miere nepodstatnej, forenzne významne zmenšenej mohol toto svoje konanie ovládať“. Čo teda nezodpovedá ani námietke obvineného, že si vzhľadom k opitosti nevedomoval, aký následok svojim konaním môže spôsobiť.

Dovolací súd nezistil pochybenie súdov nižšieho stupňa ani pri ukladaní trestu obvinenému.

Zo zmieneneho vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodu dovolania namietaného obvineným, rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.